

2 ženski glavni osobi in se dá predstavljati brez vseh sceničnih težav na vsakem odru.

10. vezek. „Serežan“. Opereta v 1 dejanji po hrvaškem, znana iz predstav dram. društva na ljubljanskem gledališču. — „Svoje glavneži“. Vesela igra v 1 dejanji, prav kratkočasna šaljiva igrice, ki potrebuje 3 moške in 3 ženske osebe in se bode gotovo povsodi, dobro igrana, posebno prikupila.

11. vezek. „Roza“. Izvirna igra v 3 dejanjih, spisal dr. Fr. Celestin. Ta igra nam podaja v prav lepem jeziku v vezanej besedi boj ženskega srca med emancipacijo in ljubeznijo, ktera zadnja slednjic zmaga. Igra se prav lepo bere in se bode tudi igrana prikupila, če je glavna naloga v dobrih rokah. Potrebuje ta zanimiva igra le 3 moške in 2 ženski osobi in se dá prav lahko predstavljati.

12. vezek. „Klobuk“. Vesela igra v 1 dejanji po francoskem poslovenil V. Mandelc. Prav dobra, komičnih situacij polna igra, ki se bode posebno dobro dopadla, ako je komična naloga sluge Timoteja, glavna naloga vse igre, v dobrih rokah. Potrebuje igra 3 glavne moške in 2 ženski osobi in 2 manjši moški. — „Tičnik“. Opereta v 1 dejanji, znana po lepej muziki dr. Benjamina Ipavca od predstav v ljubljanski čitalnici in na ljubljanskem gledališču. Libreto, akoravno sam za-se nima posebne vrednosti, utegne vendar zanimiv biti v enem ali drugem oziru. Iz navedenega je videti, da dramatično društvo prav vspešno dela na polji slovenskega dramatičnega slovstva, ter skuša ustrezati v prvej vrsti potrebam slovenskih diletantiških odrov. Ta delalnost pa bode še veliko bolj izdatna, če bode našlo društvo isto podporo od slovenskih domoljubov, ktero gotovo zasluži njegova važna naloga.

V a b i l o.

Moje srbske, hrvatske in slovenske pesmi“ op 5. se že tiskajo, in bojo do konca tega meseca gotove. V tem zvezku so sledeče pesmi: 1. „Sablja moja“ za glasovir in moški zbor; 2. „Uzor“, samospev z spremljevanjem glasovira; 3. „Domočutstvo“, moški zbor.

Prosim moje prijatelje in znance in vse ljubitelje narodne umetnosti, naj se potrudijo tudi naročnikov nabirati. Na vsakih 5 eksemplarov dajem enega po vrhu. Cena je 1 gld. Denar se pošlje naprej ali po poštne povzetji (Postnachnahme).

Na svetlo prišle so moje „srbske, hrvatske in slovenske pesmi“ (op. 4) in sicer: 1. Slavenska himna; 2. Onam' onamo; 3. Moja ladja; 4. Što čutiš; 5. Oj krčmar, čaše amo; 6. Bogovi silni; 7. Beše jedno zlatno doba. Cena temu zvezku je 2 gold. Kdor vzame 5 eksemplarov, dobi enega po vrhu.

Prosim vsa sl. vredništva slovenskih časnikov, da to povabilo v svoje liste sprejmejo.

Davorin Jenko,

Praga Václavské náměstí Nr. 13 u zlaté husi

Napoleonove sanje na St. Heleni. *)

Lirična rapsodija. Zložil Fr. Zakrajšek.

Veličastni križ na jugu
Sveti Heleni samotnej
'Znad višav čarobnih, zvezdni križ.
Noč je. Nad vzhodno Afriko
Čuva mesec zvesto kakor váruh.
Afrika nemi, na Heleni je molk;

*) V spomin nekterim bralcem rečemo le to, da mogočni ranjki francoski cesar Napoleon I. je umrl v prognanstvu in zaporu na otoku sv. Helene (na atlantiškem morji), kjer je bival od 18. oktobra 1815. do 5. maja 1821.

Le valovi krog nje bijejo,
Al' šep'tajo ko duhovi. On molči,
Ki v sto bitkah je govoril gromno,
On molči ko lev po afrijskih brlogih,
Kakor lev, pa v ječi. Oj tak prešle
Cesarósti i bliščobe zemske!....
Sreče kolo ino zmage, ki je
Neprestano ž njim drvilo, se je zdajci
Podrobilo pod njegovim slavnim vozom. —
Glejte, Aleksander, Cezar, Atila,
Hrabrost njih i strast v osebi enej,
Junak vsesilni spava.... Sanjsk genij
Vstaja zdaj kot grozen duh, i denes
Res pregrozen. Genij, bodi milosten!
Oj nikar ne straši ga! Ne vidiš
Na njegovem čelu kesa brazd
In otožnosti?... Ne strupi sná mu,
Človek, šibka stvar je, da-si vsesilnež
Bivši. Grozen si, pa še groznejši
So pajdaši tvoji... —
Kës, ta pekelnik vže šanta tje,
Sum, majalo kakor jambor,
Lakomnost z odprtim žrelom,
Srd, v očesih plamen žar,
Genij izdajalec, ki se muza
Ino zvija, da izpazi bók
Nezačuvan, kakor gad po bosem
Tam škilec opetji. I zavid,
Žveploličnik stopa ž njimi.
Zvesta druga sta jim:
Laža in obrekovalec, demon hudi,
Lisec zviti, nikdar siti v sramotnji,
Zmanjševalec škodoželjni, lažji vitez,
Zlódejev sin, rojen u najnižem
Dnu nočičga Hada... Vsi ti sveto
Stopajo po sanjskem odru. Dobrohlinci
Milega obličja so, a v buči nič,
Nič ko misli, ki je kuha Satan,
Ko je najbolj jezen. Proč pogled!
Kaj pa tam krdelo? Iz Elizije
So duhovi. Spredej dva: Kraljica, kralj,
V dolzih, belih haljah. Grb francoski,
Kroni sti francoski; i pred njima:
Zástava, na kej se čita: Proklet bio!
Sprevod presijajin, kralja vreden.
Gnječa tu vojaštva, godba tam prehaja
Iz grmečosti v vesele, mile glase,
Povračaje zopet se v grmečost.
Daleč tam bobnenje, da se uho plaši,
Ko kjer morje toči se čez strme góre.
Bliže uk, rožljanje, cepetanje,
Javk i bojevitih kónj rezgét.
Videz je ko blizu hrumnega Pariza.
Pa kedó sta kronosca?
Z liljami ponosnimi nad žezli?
Vojvoda Enghien z zaróčnico
Tú obhaja nočni god, ki ga v sumu je
Bil izročil Korsikanec rabeljnu,
Da 'znebi se zadnjega strahú.
Kakor srečata se dva leva v pušči,
Ta nenadejanega ugleda spné se
V snah, pa zarohní ognjenično: „Enghien!
Enghien? Kaj rabelj ni zadosta
Še pritistol?... Pes ti rabeljski,
Izdajalec, pekla ti zalega
Kaj strmiš osupel proti meni?
Glej, Enghien živi, ti pravim;
Tu je, viš'ga, i se smeje tvojej pesti...
Furije te premikastile!
Tak si ga izročil sencam?

Črt i smrt, Enghien živi!
 Kri njegovo si, Evropa,
 Kidala na mé ko v krvopijo —
 Laž ti grlo! — Rabelj milostljiv
 V mojej službi je: Enghien živi!
 Milostljivi rabelj, izdajico!
 Sragoma ti izžmem kri nezvesto!...“

„Vendar ne, bleedi. Oko mrliha
 Mu spod čela tak pošastno; kri
 Ne pretaka se pod poltjo ti...
 Proč ti duh!...“

Ha, kaj brusiš zob ob zob
 Rezé se proti meni? Proč vi drugi!
 O, ohó, to pravo je!

Kaj še bliže?... Bliže!
 Smešne sence, prebivalke elizijske,
 Votle ničle, cunjasta strašila,
 Plod strahú i figamoštva i norenja,
 Megle, ki 'zbežite uma solncu
 V smešnem begu... al' ne veste?
 Jaz sem car, jaz car francoski!...“

„Ah, še bliže!

Enghien, ne nôri! Bod' pravičen!
 Kaj noči prečul sem zarad tebe,
 Čuj, Enghien, le moral sem,
 Ne zameri, duh, tako sem moral!
 Strgal sem te 'z rok nevestinih
 V onej noči — strašna noč tud' zá-me!

Vest v sebi zadavivši kakor hidro,
 Uho sem zaprl z jeklenimi zapahi,
 Trdil čut sem ko v zmajskej krvi
 Zoper ost svaril i prošenj;

Ino vse to: da carujem!

Čuj, besedo treskovito:

Vse to, da carujem varno,
 I kot zemski bog nadvladam svet,
 Prometejski duh živi u meni;
 Pač za Boga ha, se umaknoti,
 Ko vže iskra je bržanska

Bila v meni, čuješ, bila:

Bil bi klonč mesén jaz novstva vsega,

Kralj vseh abótnikov i suženj

Tebi! Suženj? Ko so vže nebesa

Dala očividno mi pečat i pismo

H carovanju?... Kdo mi tekmeč je?

Mati me rodila med junaki —

Kimlješ duh? — Prorokbo sem izpolnil,

I plebejca sem vam dal nazaj,

Iz prestolov sem sezidal prestol,

Ki ko Babel sili v zvezde gor;

Zdaj poganjat' čem se vže z božanstvom

Stvarstva delu — car!...“

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Notranjskega 13. junija. Δ. — Tabori imajo res neprecenljivo korist za naš slovenski narod v tem, da se národna zavest mej našim ukaželjnim ljudstvom očividno širi. Na taborih vidijo se rodoljubi iz daljnih krajev; tù ti je, dragi bralec, bratovskega pozdravljanja, zdravic itd., da je veselje, čeravno je tudi mnogo pozdravov in se čuje mnogih zdravic le — na videz. Prav taka je bila tudi na cerkniškem taboru. Tabori pa ponujajo mirnemu opazovalcu tudi jako ugodno priliko za spoznavanje značajev v tistih momentih, ko si človek sukno odpne in se vezanega ne čuti na stroge forme. Na cerkniškem taboru se je po končanih razpravah pri zdravicah posebno dr. Tine Zarnik — tako so ga

imenovali — izkazoval, al, kakor mu jezik dobro teče, tako dobro se mu — zateče. Gospod dohtar Tine je mej drugim jasno rekel, da z duhovščino v političnih zborih on ni zadovoljen; potem je naše slovenske prvake dobro obiral, sebe pa hvalil, kar se je dalo, rekši, da njemu so ljubši „Dežmanovci“ nego tako prvaštvo kot je sedanje slovensko, in da od danes (12. junija 1870.) naprej on ni več tisti, ki je doslé bil, nego je popolen „liberalec“. V naša srca je mladi g. dohtar dosti dvombe vtisnil s tem, da se je po takem skoro da Dežmanovemu in Kljunovemu „liberalizmu“ v naročje vrgel. Kako neki se more dr. Zarnik le tako spozabiti, da dandanes v svoje govore ne jemlje več duhovščine s tistim čutjem, kterege je njegovo srce kipelo leta 1867. leta, ko je v 11. listu „Novic“ pod naslovom „naša duhovščina in volitve“, pisal duhovščini na čast tako hvalo, da bi ga bil „Tagblatt“, ko bi bil takrat že izhajal, v tri pekla zarotil kot najhujega „klerikalca“. „Liberalizem“ je dandanes res dober kup kot lešniki; da bi nam le pogubivna veša ne bil!

Iz Ipave 14. rožnika. — Povedale so že „Novice“, kako se nam ipavskim kmetom v uradnijah godí. Tudi jaz naslednje dogodbe zamolčati ne morem. Ravno tisti dan, o katerem so „Novice“ govorile, da je mogel J. V. 5 gold. stroškov plačati, je bila cenitev tudi pri J. M. na Gočah. Njega ni bilo domá. Ko zvečer domú pride, mu povedó, kaj se je zgodilo. Kmet se prestraši, in drugi dan hití v trg naravnost v davkarijo prašat, kaj da včerajšnja „šacenga“ pomeni? Izvedel je, da zavoljo pomankljivosti štampeljnov je 80 soldov plačati dolžan, in zato toliko stroškov! Revež se pritoži, da se mu krivica godí, da ni tega vedel, ker njemu poslanih listov ni razumel, zato ker nemški ne zná. Dolg poplačati je bil sicer pripravljen, stroškov eksekucijskih se pa brani, ker se jih ni zakrivil. Gredé iz pisarnice premišljuje, kaj mu je storiti. Medpotoma sreča svojega duhovnega pastirja, mu potoži svojo stisko in prosi sveta. Le-tá mu svetuje, naj potrpi in plača. Kmet uboga, se vrne v pisarnico, in hoče vse poplačati, pa g. K. se zadere: „zdaj ni več cajta“... bilo je pa ravno okoli poldne. Ubogi kmet mora tedaj še drugi dan to pot storiti, da dolg odrajta, in si misli, da je poravnano. Al motil se je! Na binkoštni pondeljek, to je, 6. dan t. m. se spet sodniški hlapec v njegovi hiši oglasi in mu pomoli listek; slovensko natisnjena plat je bila prazna, na drugi, nemški, je bil napis, kterege spet ni mogel brati. Za Božjo voljo! kaj je spet kaka „šacenga“! Sodniški sluga se vendar poniža in reče: „8. junija morate priti v rihtno kancelijo. Tamkaj je izvedel, da ga je davkarski uradnik tožil zavolj razžaljenja častí, in — zakaj? Zato, ker je v davkarski pisarnici odločno rekel, da za nemška pisma ne mara. — In to je bilo ona pregreha, da je bil ubogi kmet pod krilom §. 19. od sodnika gosp. S— po nemško obsojen za dva dni v zapor ali pa na 10 gold. globe, — To je dogodba, ki sem jo slišal iz ust unega reveža. Kaj pa tako ravnanje pomeni? Druzega ne, kakor da postava mora biti ostra in odločna za to, da je slovenski jezik pri nas jezik uradni, in da vse ministrove besedovanje, da to spada v eksekutivno vladno oblast, kaže po taci h izgledih le to, da vlada noče slovenskega jezika v kancelijah. Čemu so nekteri listi tudi po slovensko natisnjeni? Ali znabiti samo zavolj večih stroškov? O §. 19.!!! Slovenci! glejte, koga bote za svoje zastopnike v deželni in državni zbor volili, ali prijatle, ali sovražnike ljudstva! Tudi bi radi izvedeli, koliko dníno služiti ima pravico davkarsk uradnik, ko pride na Goče, pičlo uro hodá, kjer ima več opravil, pa od enega po 5 gold. stroškov tirja? Revež.

ne, ker bi se koreninice lahko polomile, ki smo jih poprej varovali.

Če pa imamo manje rastlinice, ni treba narejati jarka tacega kakor pri velikih. V tem primerljivi odrezimo v natančni daljavi od debla z ostro lopato korenine steblica navpično, nekoliko jih odkopajmo in vzdignimo sajenke iz njihovega stojališča.

4. Vsako drevesce položimo pazljivo v senco ali pa kam drugam, kamor solnce hudo ne pripeka. Na solncu puščati sajenke ali pa jih trdo na zemljo metati, silno je škodljivo koreninam.

5. Če imamo prav majhine sajenke izkopati, jih bomo najlaže iz zemlje dobili, če z lopato varno gremo v zemljo in več rastlinic vkup iz zemlje vzdignemo. Na ta način se koreninice še manj poškodujejo.

6. Če iz sadišč moramo prav majhine rastlinice s kepo presajati, ktere prav gosto stojé v razorih ali nemešano, takrat vzemimo ostro lopato in naredimo od obeh strani vsake vrste z lopato navpične jamice 6 palcev eno od druge, vzemimo rastlinice ven in jih presadimo potem, ko smo jih na sadišču še v manje kepice razdelili; tako bode rast bolj gotova.

7. Če pa kdo prav majhine rastlinice presaja, in to delo s tem opraviti hoče, da rastlinico vsako posebej izpuli, ta ravná napačno, ker potem mnogo koreninic pokvari. Da temu v okom pride, naj jih več vkup iz zemlje potegne.

8. S kepo je prva vrsta sadbe, če smo prst varovali, dognana, posebno če pozimi presajamo. Če pozimi drevo skopljemo in ga hočemo s kepo presaditi, pa daleč prepeljati ga, najbolje je za to, da mu vsa prst ostane, če ga potaknemo v vodo, in kedar zmrzne, na omi prostor, kjer bode stal, peljemo. To se pa more priporočati le pri večih drevesih. Taka sodba je predraga za vsakega in je bolj v vrtih in v drevoredih v navadi, kjer se nadomestujejo posamesna drevesa.

Pomniti je še to, da se mora pri toliko odraslih drevesih jarek okoli debla že eno leto poprej narediti, tako širok, da lahko z ostro lopato koreninice porežemo.

Ko je vse to končano, pokrijmo prostor s smrekovimi ploščami, in koreninice bodo dobile novo moč. Tako drevo se potem gotovo prime in lepo raste.

Tako se ravnajmo in prav bodemo sadili in zgube ne bode.

5. Kako obrezovati sadike?

Ko smo sajenke skopali tako, kakor je povedano bilo, moramo jih v vejah in koreninah obrezati. Ako bi obrezovanje opustili, ne bi bil potem živež, ki ga rastline po koreninah srkajo, v pravi razmeri z deblom. Zato se mnogo rastlinic posuši in popolnoma pogine. Mnogo jih pa tudi, ako jim nismo koreninic in vej porezali, zato konec vzame, ker so bile pri vožnji in kopanju ranjene; to naredi, da vsajene rastline gnijó in se posušé.

Potrebno je obrezovanje vseh poškodovanih koreninic, vej pa toliko pustimo, kolikor jih koreninice lahko preživé.

V ta namen poslužimo se ostrega, nazaj zakrivljenega noža. Vsako koreninico odrežimo od spodaj nazgor, tako dolgo, da dobimo primerno razmero med koreninicami in deblom.

Pri takih drevesih, ki imajo veliko in dobrih koreninic, moramo tudi več vejic pustiti, kakor pri onih, ki imajo malo pa slabih koreninic.

Sajenkam na slabi zemlji se mora tudi več vej odvzeti, ker tu nimajo toliko živeža kakor na dobri zemlji.

Obrezovanje je potrebno pri vseh takih sajenkah, kterim smo koreninice poškodovali. Ako pa drevesce

ima vse koreninice nepoškodovane in nam okoliščine pripuščajo, jih z vsemi presaditi, potem ni ravno neobhodno treba, obrezovati jih. Vendar je pa še pri vsem tem koristno, kajti navadno vsako steblice po presadbi peša in boleha, koreninice jim pa ne morejo toliko živeža dajati, da bi se mogle prijeti.

Če imamo obrezati take sajenke, iz katerih hočemo v prihodnje visoka drevesca imeti, moramo skrbno na vrhe paziti, da se ne poškodujejo. Hočemo pa le živo mejo zarediti, porežimo drevescem vrhe in vse veje. Vendar pa ne mislimo, da drevesce, kedar vršiček zgubi, potem nikoli več lepo drevo biti ne more. Ne! tako poškodovanje vrha se zopet zaraste tako, da pozneje še poznati ne moremo, kje je poškodovano bilo.

Če se nam listnata drevesa previsoka ali nekoliko nagnjena zdijo, porežimo jim postranske veje z vršičkom, brez razločka na različnost dreves, da bodo ravno stala. Našli bomo potem, da se bo takim drevesom postranska vejica kviško obrnila in lep vršiček nadomestovala.

Neumno je, ako je kdo teh misli, da šilovina ne strpi obrezovanja. Več skušinj je pokazalo, da drevesca iz vrste šilovja, ki smo jih obrezali, dobro rastó. Posebno manja drevesca, ki so 1 do 2 čevlja visoka, če jim vse veje odvezamemo, vendar še dobro rastó; res je pa, da se bolje obnašajo, ako se jim nekoliko vej pusti. — To je od manjih zapomniti. — Pri veči šilovini je pa obrezovanje škodljivo. Pri odraščeni in pa prav majhini je dobro, če jih le do sredine obrežemo.

Če imamo majhina šilovnata drevesca tako vsaditi, da nizki gozd iz njih postane, in če je zemlja srednja ali pa celó slaba, takrat obrežimo take rastline pred vsajanjem za 4 palce in rastla bodo boljše, kakor če bi jih ne bili nič obrezali. (Dal. prih.)

Čbelarjem.

Po Dzirconskih panjovih v tem zboljšani naši panjovi, da imajo premekljive satovne dilice, se dobivajo pri meni v Ljubljani.

Miha Pakič, trgovec z lesenino.

Mnogovrstne novice.

* *Letina na Francoskem* se zarad hude suše za ozimino slaba kaže; žita bode malo pa tudi sená. Žitna cena je tedaj ondi že poskočila. Da ne bode žita primanjalo, že se naroča iz Amerike, južne Rusije, Ogerskega in podonavskih knežij.

* *Nezrel krompir* je zdravju zeló škodljiv. Na Dunaji ga na trgu jemljejo prodajalcem in jih kaznujejo, da škodljivi sad nosijo na prodaj. Naj bi bilo to svarilo vsem trgovcem, kjer se prodaja nezreli in zato strupeni krompir.

* *Magjar za pet goldinarjev*. Magjarski minister za deželno brambo naznanja častnikom in vojakom, naj oni, ki hočejo svoj priimek pomadjariti, dotičnim prošnjam rojstni list in pet goldinarjev priložijo. Plemenitaži pa, za ktere je odmerjena viša plača, morajo vrh tega vložiti posebno prošnjo, če hočejo, da se jim odpusti viša plača.

Napoleonove sanje na St. Heleni.

Lirična rapsodija. Zložil Fr. Zakrajšek.

(Dalje.)

Tak Napoleon.

Ker začel je Sanjoslav porogo s tem, Spletši mu jo, ki sicer bi molčal, Ino, kar je nekedaj sanjaril

V blišči, ponovivši mu sedaj
 Vasrci ino na jeziku. —
 Sanjski genij, v tvojih slikah
 Je trpenje, stud, veselje nično:
 Jenjaj, jenjaj!
 Nič, nič, nič! — Ti grozni duh!
 Kakošni oblaki ko nad Sodomo
 I Gomoro! Dim gorečega
 Sumpora, dvigaje se orjaško,
 T'mavormèn, se meša ž njimi
 Čuden razlivaje krog leskèt.
 Tiho je še vse, a tiho ko
 Pred viharjem! Zginole pošasti,
 Lehke veše gor svignivše v megle,
 Zdaj molé obraze preospačene
 Ko Harpije skoz oblake
 Ter režé iz njih neznansko.
 Kak krohot, čuj, ne krohot; doni i treska
 Sodnjedanski tul, bučanje nepreslišno
 Dol na zemljo, ki trep'tá,
 Vže v naročji nepotrpane vihre,
 Pa na morje, ki se spenja strahovito
 Ko preplašeno o razgledu tem.
 Kaj se orel tam vzdigava od zahoda?
 Malen kakor sokol je, še skromen;
 Malen, skromen, gleda pa mogočno.
 Klanjajo se gore mu, ko kedar zemlji
 Vrè po drobu. Orel raste, nij več sokol:
 Orel je raztegnol vže peroti, jaoh!
 Od zahoda do vzhoda, i pod njim
 Raste prestol s tal, ne prestol,
 Zlata, ogromna lestva gor do neba.
 Vrhu nje nasajena je krona.
 Neoplašen — kajti grmel grom je večkrat
 Vže okolo njega — mirno vzvišenost
 Še na čelu, bliža se Napoleon.
 Prva srečna leta carovanja,
 S'jajna, presijajna leta,
 Ponové mu v duhu Cezarsko
 Zdaj zavest še enkrat, zadnjokrat.
 Oj oblastnejih moči igrača,
 Človek, ti prevare revni plen!
 Za tvôm strpom je zavisti kača,
 Vzrastla je pred tabo zdaj palača,
 Gor na tron! vkazuje sen.
 Skrile so se zoperne pošasti,
 Vse se uslovesilo k tvojej časti.
 Uho tvoje pije slavospeve;
 Ker razdonevanje zdaj molčí,
 Vriskov čuješ zdaj odmeve,
 Na kolenih čaka t'ma ljudi.
 Kralj i car ti tu čestita,
 Uk, fanfára te slavita,
 Sprejme kmalu te visok
 Pocvetličen slavolok.
 Ven'c lavorov vže krilatec nese,
 Nadčloveka te vže pali žar,
 Le za krono nično ti je mar;
 Toda krona ni presreče dar!
 Raji kak ubornež kje živim,
 Ko da slavo tvojo zdaj delim! . . .
 Ah, da nij svarilca, brata,
 Ki v ponižnost bi ga vrnol spet;
 Rajske radosti se méni svata,
 Pa ne vé, da kmalu bo proklet;
 Komaj stopi — Bog ti bodi z nami! —
 Komaj stopi gor v dozdevno slavo,
 Komaj stopi skozi slavolok —
 Stresne: „Waterloo!“ nebá obok
 „Waterloo!“ gmí okrog,

Ino v blesku ljutošumnih strel
 Zgruzi tronski oder se visok — . . .

Spet krohot, čuj! ne krohot; doni i treska
 Sodnjedanski tul, bučanje nepreslišno

„Z Bogom, nični črv, ni pogajanja!
 Naj si drzne misli v čin pozval;
 Prišel resni čas je maščevanja,
 Stvarstva delu si — docaroval.
 Prašaj srcé,
 Tehtaj solzé,
 Čuj ti joke,
 Tužne stoke.
 Solze morjé ti napolnijo,
 Joki burjo pretarnajo.“

Tak pogrebcev trume pevajo,
 Ki bliz' njega tje vzhajajo,
 I se v dalje zgublajo.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Trst 20. junija. (*Sad liberaluhstva*) se je pokazal pri nas tudi pri procesiji sv. Rešnjega Telesa, ktere se je udeležila velika množica ljudi, čeravno je že v jutro zgodaj počila petarda za magistratom, kakor se govori, zato, da bi bilo strašilo pobožnim ljudém, da ne bi se udeležili procesije; al liberaluhi (liberi pensatori) niso dosegli, česar so želeli. Prigodilo se je pa pri procesiji, da je marsikdo ravno omenjenih liberalcev jo po pinji dobil in tudi po glavi. Na kupčijskem trgu sem videl, ko sta dva okoličana nekemu, ki se ni odkril, klobuk z glave zbila, ko sta popred opomnila, da je procesija in da sv. Teló nesó. Al on se jima je smejal in za to dobil plačilo. Ko vidita dva druga liberalca, kako se njunim pajdašem godí, precej se nasproti ustavita in vprašata okoličane: kdo da tukaj zapoveduje? „Tù zapovedujemo mi zdaj“ — je bil resni odgovor — in lahona jo odrineta z razdrtima pinjama potepeno iz množice, ki je še za njima kričala: „v hlev z osli!“ — Tukajšnji lahoni prepozno spoznavajo, da so se zelo pregrešili, da so nas pred dvema letoma psovali. Med okolico in mestom so skopali veliko brezno. Danes sprevidijo, da so napak storili, in njihovo sovraštvo je manjše; al huda rana se ne zaceli tako hitro.

Rojanska čitalnica si je veliko vilo v najem vzela, da bo mogla v prostornih dvoranah lože delavati. 17. julija bode obletnico praznovala s krasno veselico. O tem pa poročamo drugi pot.

Iz Istre 25. jun. * — Znano je bralcem „Novic“, da je poreški zbor silovito združenje nekih občin v velike županije odločil, sedež županije pa (ali po neumstvu ali po hudobščini, ne znam) v več krajih v najskrajnem gradiču odredil. Na ta način bi se morale združiti tudi občine Lovran (preko 3000 duš), Moščenice (pr. 2000 duš), Bršec (pr. 100 duš); ali prva volitva občinskega zastopa meseca maja preteklega leta je Bršecanom in Moščeničanom na korist izpala, — imeli so večino — pa je bila od vlade zavržena. V drugi volitvi meseca avgusta je gosp. okrajni poglavar hotel, da Lovranski volilci zmagajo, in se je v to svrhu celó nekega posilstva poslužil (kakor nam je „Sl. Narod“ opisal), in zmagali so Lovranci. Proti taki volitvi se je protestiralo, al vse ni nič pomagalo. 11. novembra, ko so se imeli župan in sovetniki voliti, ponovil se je protest — in vsled tega protesta se ni volilo; razšla se je volilna komisija in volilci. Od tega časa se Moščeniška in Bršička, kakor prej za samostalno priznavajo (barem se piše: alla podestaria di Moščenice) pa kaj? Človek bi mislil, v samostalnih žu-

so zmagali, ker je res narod za njimi; a naši nasprotniki le od milosti birokracije in tujstva životarijo. Zatoraj le srčno naprej, dragi domorodci, naša konečna zmaga v vsem ni več daleč!

Napoleonove sanje na St. Heleni.

Lirična rapsodija. Zložil Fr. Zakrajšek.

(Dalje.)

Vništen tje Napoleon strmi,
Podoneli grozno so mu v duši
Pretorobni glasi ti,
I čuteč Sodnikovo zdaj bližo
Dol v kolenu zgrudi se:
V kesu móli, móli v zoni....
Kaj pa duhta genij kruti,
Ki v ponočnem lonu temno snuje?
Vzraščajo u veličastnem siji
Snežne planje, bele gore i gozdovi:
Vzrašča Sever neizmerni.
V dnu i vrhu njega v nebeznej sinjini
Magično igra premil leskét.
Kakor mavrica se boči
Gor obok prekrasnobarven,
Ino v gorostasnih, plamnih črkah
V njem stoji: „Rossija svobodnaja!“
Nekaj niže: „Moskva, Berezina!“
Reskajo mostovi, polki živih
Še okostij tavajo po lednem snegu,
Tužna godba, kletve, vpitje onih, ki
Pocepavajo tje polkoma.
Ino morje? Morje spne se, bije kvišku,
Krvno morje.
Mrtveci in udi plavajo,
Kak pošastno k njemu silijo,
Pa o bregu, glej, podobe strašne,
V svetej jezi na-nj pridirjajo.
Ženske lás razmrščenih,
Na obrazih strm obup:
Zakonice so zapuščene
I neveste neomožene,
Ven'c na glavi, tugujoče;
Zadej marsikteri oče,
Kar se bliža, vse se joče,
Ah, kdo jih prešteje, jezeri!
Srcetroči hrup nastane,
Da se siva skala zgane:
„Trinog, daj možá mi!“
„Trinog, daj mi ženina!“
„Trinog, trinog, daj mi sina!“
„Nikedar ga ne objamem!“
„Venec, vèni, vèni z mano!“
„Trinog, daj mi sina,
Oj, ti trinog, trinog kleti!“

Ti odhajajo, za njimi drugi
V trumah vže prihajajo.

K njim zvrsté se zopet ti-le,
Očitavanja napihajo si prsi,
Zvrnot je ogromno na-nj:
Kès, obrekovalec, lakomnost,
Laža, sum, zavid i srdni srd,
Ino drugi, kih imen je Muzo sram.
Kakor ljuta, gorska zvér, pripravljena
V skok deroči, vendar še podvomi,
Ter se ziblje tam, oko žereče v žrtvo,
Pa sopihne vroče, da jej trup pojmlje:
Tak opanjajo ga s srpim gledom,
Da zabrusijo duhá pogubno va-nj,

V radosti peklenскеj
Grajo, oponós, zaničevanje.
Vže grozé mu vsak po svoje;
Kar, čuj, glas slovesen zadoní zdaj,
Glas ko grom izpod nebá, ki je zmrtudi:
„V beg vi zli, prezli duhovi!
V krimrazivne jazbe svoje!
Koder hripava vam sova poje,
Kjer ne štejejo se srečni dnovi!“

„Tamo duhtajte pa v večnej noči,
Novih muk zločincem tam iščite,
Ta ni vaš, dotrpel je, bežite;
Ker dopolnil je, i solze toči.“

„Ti pohlèp pa zabi, nikdar siti!
Gledaš Moskvo u plamnem siji?
Glej, v spregled ti sveti grad čestiti,
V svobodo gori: Rossiji!“ —

„Čuj obsodbo tvojo, umrljivi,
Ko je vpisal v liste vekovite,
Ki se nikdar sebi ne protivi.“

„Nikdar več rasti ti čudovite
V rôci žezlo ne ozelení,
V mrak zgubé se steze sijevite;“

„Kajti v vrh ti mera vže kipí.
Bil pogléd nazaj bi vsak ti prazen:
Nepremičen ta-le sklep stoji „
„Sklep Njega, ki je edin, ne razen!
Ker pa ljutil nisi s hudobije,
Nego iz pohlepa — stoj bojazen!“

„Brila vihra je, ko največ brije,
Bojev vihra, ti mirú si prosil:
To, umrljivi, u teh listih sije.“

„Ti sicer več krone ne boš nosil
Francije, a tvojec nekda pride,
Ki zadene ga ta s'jajni posel.“

„Bojvod ne, u tempelj vendar vnide,
V tempelj slave, se zvičuje;
Ker prelehkovernežev naíde.“

„Vse obrne zire v Senjske okraje,
Kjer nov Salomon bo stoloval,
Bister pač, a ne poštene vaje.“

„Tam držav osode bo koval,
Mož-beseda njemu votla tenja,
I resnico bo zaničeval.“

„Gledam umor vže mrzlega strmenja:
Daleč 'z domi vojvod krvaví,
Blag je duše, velik pokolenja!“

„Slavo tvojo on scer ponoví,
V njem imé še imenito bode:
Žezlo vaj'no pa se ž njim zdrobí!“

— Rekša to, Sibila omolkne
Zapustivša Korsikanca v mislih —

(Konec prihodnjič.)

Dopisi.

Iz okolice goriške 4. julija. — Čem bolj se volitve za deželni zbor bližajo, temveč nasprotniki našega Marušiča vse žile napenjajo, da bi tega narodnjaka pri volilcih ob upanje pripravili. Zdi se mi, da se trudijo zastonj. Marušičeve izvrstne lastnosti, ki bi jih moral imeti vsak, kdor hoče v deželnem zboru narod zastopati, so davno ljudstvu znane; z natolcevanjem pa

zadovoljni z ustavo Potockega, kakor so bili s Schmerlingovo in Bachovo. Po takem bode velika večina avstrijsko-ogerskih narodov zoper vsiljeno trójico.

Tako bode domá, ako se nesrečna trójica vresniči. Kaj pa bode zunaj?

Tudi zunaj se osnuje potem trojica zoper Avstrijo. Samostojnosti poljskega kraljestva v Avstriji ne trpite in ne morete Rusija in Prusija trpeti, kajti tako poljsko kraljestvo bilo bi vedno žuganje ruski in pruski vladi, ki imate tudi Poljake pod seboj. Če Avstrija svojim Poljakom dá svobodo samostojnosti, hoteli jo bodo tudi Poljaki pod rusko in prusko vlado, in ker jim je ti vladi ne bodete dovolili, nemir in punt je gotov. Ta pa bi Rusijo in Prusijo silil, da bi od avstrijske vlade zahtevali, naj prekliče poljsko kraljestvo ali se pripravi na vojsko ž njima. Ko pa bi ruska in pruska vlada začeli vojsko z Avstrijo, pritegne brž k njima laška vlada, ki še zmiraj škilí na laške Tirole, na Istro itd., in huda vojska je gotova.

Tako bi trójica (nemško-magjarsko-poljska) domá hipoma sklicala na noge trójico vnanjo (rusko-prusko-laško), in gorjé potem Avstriji! Ustavneži nemški recite: ali ni tako?

Kakošen bo prihodnji državni zbor dunajski?

Če bode, kakor se od več strani sliši, prihodnji državni zbor spet le to, kar je bil rajnki „reichsrath“, in bi prvi posel prihodnjim deželnim zborom le bil to, da bi v delegacije volil poslance, kakor ogersko ministerstvo hoče in že komaj čaka, pač noben deželni zbor, ki je nasprotnik sedaj vladajočemu centralizmu, ne more poslancev poslati v tak „reichsrath“.

„Reform“ piše o članku „die Oposition in Oesterreich-Ungarn“ zarad Slovencev to-le: „Noben Slovenec nima od tako imenovane najnovejše ère nič pričakovati, marveč vsega hudega se bati. Ako bi Slovenci zdaj opustili nasprotstvo, zares bi vredni bili onega zasramovanja, s katerim ustavnéži oslinujejo narod slovenski. Slovenci s svojo opozicijo spolnujejo v resnici avstrijsko dolžnost, ker se tako politiki nasproti stavijo, ki na pogubo meri naših južnih deželá, ktere so v največi nevarnosti.“

In v obče pravi „Reform“ v tem članku to-le: „Prav tisti vzroki, ki so Tirolce, Poljake, Slovence, Goričane, Istrijane in Tržačane prisilili, da so zapustili državni zbor, zapirajo jim vrata, da ne stopijo v novi državni zbor.“

Šolske stvari.

Saj ni treba ljudskih šol!

Tako smo si mislili, ko smo slišali, da prav tisti gospod Stremajer, ki je zdaj spet minister za nauk in bogočastje, je dal ukaz (14. marca l. l. št. 2370), da v prihodnje učenci, ki hočejo prestopiti v latinske šole (gimnazije) in realke, ne potrebujejo spričala ljudske šole, — dosti je, da dobro prestopijo izpraševanje, kteremu se morejo podvreči pri vstopu v gimnazijo ali realko. Za božjo voljo, kako, da so Vam ljudske šole tako zeló na poti! Vzeli ste jim že šolske premije konec leta iz vzrokov, ki kažejo, da bolj poznate naturo hroščev ali žab, kakor pa otrók. — Da hodijo vsaki dan v cerkev k sv. maši, Vam že tudi preseda. Krščanski nauk bo tudi izpahnen iz šol, če obveljá norost dunajskega učiteljskega zbora. Vsega tega zdaj sicer še ni, al dr. Stre-

majer bode že še pedagogično štrečno tako vil, da bode motovilo prazno ostalo. S tem ukazom pa, da spričala ljudskih šol nimajo nobene veljave, je rednim ljudskim šolam glava odsekana. To je že „lernfreiheit pri abcedi“. Čemu bode dečko hlače trgal v šoli, — saj ga sv. Duh morebiti razsvetli po drugi poti, da, kedar bode htel iti v gimnazijo, dobro prestopi izpraševanje sprejemno. — Tudi „Danico“ je vstrášilo to Stremajerjevo maslo; tako-le piše: „Čudili smo se ukazu prejšnjega ministra Stremajerja (zdaj ga že spet imamo na veselje liberalcev!), po kterem spričbe iz nižih šol nimajo nič več veljati pri sprejemanji njih učencev v srednje: češ, profesorji iz srednjih šol gimnazijalnih in realnih naj v prihodnje izprašujejo novice in potrjujejo. Je li mogoče, smo si mislili! Tolikanj se v sedanji dôbi govori, da se povzdigujejo učitelji v nižih šolah; ali s tem razglasom, če se res spolni, je njihova veljava skor ob tla. Kaj so potem učitelji družega kot tepeni „inštruktorji“, ako njih spričala nimajo javne veljave. „Inštruktor“ si voli lahko učence, ki jih spet pustí, kedar se mu zdi; a učitelj jih mora podučevati, če so še toliki paglavci! Svojim lastnim očem skoraj nismo verjeli. Učiteljev, ki dečke poznajo skozi in skozi, sodba nima veljati; iz srednjih šol profesorji pa, dostikrat popolnoma tuji, naj v 2 urah presodijo, kateri se naj potrdijo, kateri pa zvržejo. Neka mala preskušnja se godí tudi že zdaj, ki je bila potrebna, dokler se jih je preveč oglašalo na srednje šole in se vsi sprejeti niso mogli. Skušnja pri tej priliki kaže, da se vzlasti kmečki učenci mimo mestnih ali bolj imenitnih slabše obnesó, ker le-uni o šolskih počitnicah mnogo pozabijo, le-ti pa se v ta namen večkrat posebej podučujejo; v nekaj tednih pa jih kmečki, ki so sploh dobre glave in marljivi, dohitijo in mnogokrat tudi prekosijo. Ali se po tem takem ni bati, da se pri omenjeni novi preskušnji zvržejo mnogi kmečki? In ali se deželnemu zboru itd. po tem „novodobnem“ ukazu ljudski učitelji ne smilijo?“!

Napoleonove sanje na St. Heleni.

Lirična rapsodija. Zložil Fr. Zakrajšek.

(Konec.)

V hip pomili. Sénjoslav se:
Razgled s'jajin se odprè,
Razsumporen zrak bliščí,
Hrup pošastni ponemí,
Veje v natori blaga sprava,
Zadovoljnost srcu dava.
Jutra sapice tje pihljajo,
V tihih gajih poigrajo.
Pomladanjsko tukaj cvetó doli,
Róžen vzduh se iz njih kadí,
Tamkaj pokojne odpró se samote
Ko v molitvi, proste zmote.
Zadoní zdaj zgornjih korov pesen,
(Glas je rajski, ni telesen)
Prečarobno posluh zadeva,
Blagodejno iz dalj odmeva:

„Slava v višnjih Njemu, harmonije!
Kori angeljev, slavite o Njem!
On očetovski v nižave lije
Blagoslov i spravo vsem ljudem.“

„Blagor mu, ki srce čistó hrani,
Ki pravičnih hodi trnjev tir,
I, vojak Njegov, se strastim brani,
V višnjih zaželeni najde mir!“

„Zvivši se verigam, ki kovale
Doli sužnja prej nemile so,
Svóboden tu gleda ideale,
Ko iz rok božanstvenih tekó.“

„V jutra večnega presvitljej zôri
Samopašnosti topí se led
Ino zemlje tam pregnanec bori
Kot dostojin gost je tu sprejet.“

„Več do njega se ne zdrzne laža,
Osramotoen tu zavid molči,
Koder veličastva svitla straža
Glorijo prijazno ž njim deli.“

„Slava v višnjih Njemu, harmonije!
Kori angeljev, slavite o Njem,
Ki očetovski v nižave lije
Blagoslov i spravo vsem ljudém.“

Solnce vzhaja, Napoleon pije
Sladkozamaknjen te harmonije;
Zmirom dalje ti glasi doné,
Dokler počasi se ne zgubé.

* * *

Zdaj zbudí ga birič Helenski,
Rusobraden Angličan, osornež:
„Prosim, Vaše Veličanstvo je
Četrtno počivalo!“

Mnogovrstne novice.

* *Nikoli več tatov!* — Gosp. Kajetan Mora je iznajdel nekaj, s čemur se lahko tatje od naših stanovanjšč odganjajo. Če hoče kdo poskusiti, podajamo mu to-le iznajdnikovo pismo: „Preblagorodni gospod! Po dolzih poskušnjah sem si umislil neko pripravo, koja če se dene k kaki hiši ali javni denarnici, obvaruje jo tatvine; kajti kakor hitro tatje kaka vrata ali kako okno odprejo ali kak zid prebijejo in v poslopje vde-rejo, sproži se močno zvonilo in se vname zdaj na zidu proti ulici rdeč ogenj, tako, da se brž poskušnja tatvine ne le domačim ljudém, temveč tudi sosedom in memogredočim oznani. Več ljudi in prijatlov mojih je videlo poskušnje z novo mojo pripravo pri nalašč za to narejeni hiši; vsi so iznajdbo hvalili in me spodbu-jali, naj jo razglasim, kar lahko dokažem s podpisani-mi pričami.“

Kdor želi o tem kaj več izvedeti, naj se oglasi pri gosp. Petroniju Mori, tiskarju pri Seitzu v Gorici. — Tako naznanja „Gosp. List“. Mi ne dvomimo, da gosp. Mora je iznajdel tako napravo, koja vse to naredí, kar je tu popisano, — al da ne bo „nikoli več tatov“, to je — vsaj preveč rečeno.

* *Letošnja letina* se je po svetu vse drugače zasusukala, kakor se je mislilo izprva. Dobra bode. Na Francoskem se je pšenice več pridelalo kakor je prva spomlad obetala; vsaj pičla srednja letina bode. Tudi iz Angleškega in Nemčije so bolji glasi, ker obilni dež poslednjih tednov je veliko popravil; le v zahodnih nemških deželah je prav slabo. Iz Ogerskega, Galicije, Pemskega, Šleskega, Moravskega, zgornje in dolnje Avstrije se slišijo prav vesele novice. V Banatu pa je letina, kar se tiče obilnosti in dobrote žita, tako posebno dobra, da prekosi še letino od 1867. leta; prav veliko žita bode Banat prodal po svetu. Tudi iz družih krajev Ogerskega in Galicije se ga bode lahko precej drugam prodalo; druge dežele našega cesarstva pa ga večidel bodo imele za svoje potrebe. Po nemških trgih je poslednji teden že cena padla, tako tudi na Francoskem.

Dopisi.

Iz Srbije 1. julija. — Pri nas pričakujemo letos jako dobre letine; vreme je tako ugodno, da ugodnejšega si misliti ne moremo. — Srbski narod se v orožji dobro uri, meseca junija bil je prvi razred v šotoru. Sploh je že vsa vojska z iglenicami oborožena. Kedaj se bodo začele ozke granice kneževine naše razširjati, to se ne vé; al vsak želi, da bi bilo to skoro i vsak misli, da dolgo do tega ne bode. — Obhodil sem že skoro vso kneževino. Letos sem bil poslan tudi na Turško. Ondi je namreč pozimi živina zeló crkala; moj posel je bil, da vidim, kako in kaj. Pa crkala je uboga živina samo od strašne zime i od lakote. I kako ne bi? Hlevov nimajo, nikdo ne vé, kaj je hlev. Zima je bila grozno huda, za klajo živini je pa Turku malo mar; uboga žival si mora sama živeža iskati. Ko je solnce zemljo ogrelo, da je ozelenéla, bilo je bolezní brzo konec. — Kako žalostno je po Turški, tega Vam popisati ne morem, pa bi mi tudi skoro ne verjeli. Ljudstvo, kakor jagnje mirno i dobro, je še zdaj v pravem peklu, muči se i životari v večnem strahu za svoje življenje i svoje malo premoženje, — jedno i drugo more mu vsak Turčin i poturčenjak vzeti brez mnoge odgovornosti, i skoraj vselej brez kazni! — I kake so po Turškem sela i mesta! Hiše nikjer nisem videl, tudi bajte ne, nego samo neke kolibe ali prav za prav luknje iz plota i blata brez okna, brez peči, brez vsega, da narod po Turškem živi v samih kosarnah. Tudi jaz sem v njih na goli zemlji prenočeval i jedel sem samo pečeni krompir. I kako je bil sladak! Bil sem v Novem mestu (Novi pasar), ki je samo dve uri od srbske granice; od Novega mesta sem pa šel še 10 ur naprej do Kosovega polja, ki je polno lačnih Čerkezov. Novo mesto ima vrlo lep položaj; krog njega teče reka Raška; najmanje je še enkrat tako veliko ko bela Ljubljana. Hiše so pa vse iz plota i blata, ako pletene i z blatom ometane stene smem „hiše“ imenovati. V Novem mestu je še kakih 200 kristijanskih družin, ki imajo še eno staro cerkev pred mestom, drugo veliko pa zdaj zidajo. Se vé, da kristijanske cerkve po Turški so brez zvonikov i brez zvonov, kajti Turčin kakor pes ne more glasú zvona slišati. Kristijani so me povsod vrlo ljubeznjivo sprejemali i mi stregli, da me je v srce veselilo; se vé, da postreči nimajo s čem drugim kakor s krompirjem i fižolom, a jaz sem bil s krompirjem i njihovo dobrovoljnostjo zadovoljen. — V Novem mestu je, izvan 200 družin, vse drugo poturčeno, poturčenjaki pa škripljejo na vse, kar le je srbskega. Po nesreči sem bil jaz v vojniški srbski uniformi, al brzo mi svetuje moj gazda, ki me je v svoji bajti imel — imé mu je Milan Sarič — da naj ne hodim v tej opravi po mestu, ker se mi utegne velika nesreča, tudi smrt pripetiti od zagrizenih poturčenjakov. Dr. Zarnik je enkrat v „Novicah“ nemškutarijo besnilo ali steklino imenoval, ki se ne dá lečiti (ozdraviti), al nemškutarija je še vrlo blaga bolezen memo poturčenčarije i ne more se primerjati čisto nič s strašno poturčenčarijo! Dobil sem tedaj človeka, da me je pred sultanovega namestnika spremil, ki se „kajmakam“ zove. Ta me je vrlo prijazno sprejel i me počastil s črno kavo i duhanom. Po Turčiji pa me je spremljal en Bulju-Baša, se ve, da Srbin, a poturčenjak. Bil je z menoj tudi en srbsk pisar; i tako smo bili i potovali skupaj trije brača, jedne krvi, jednega jezika, jedne majke sinovi, a strašno različni po veri! Zastonj je vse poturčenjaku govoriti, da je Srb; kaj tacega mu še spominjati ne smeš. — Iz Novega mesta do Črne gore je prav blizo; črnogorske planine se iz Novega mesta vidijo jako dobro. — Lani sem bil v Užici